

MEMÒRIA HISTÒRICA I DRETS HUMANS

Celestí Boada, l'alcalde republicà de Gramenet del Besòs

En el día de hoy, cautivo y desarmado el ejército rojo, han alcanzado, las tropas nacionales, sus últimos objetivos militares. La guerra ha terminado.

*Burgos 1 de abril de 1939,
Año de la Victoria*

Amb aquest Parte de Guerra del III año triunfal, anunciava per ràdio el Cabdill dels sublevats la finalització d'un conflicte que havia dividit pobles, veïns, amics i famílies.

...PERÒ ERA MENTIRA.

Els guanyadors de la guerra, aquells que varen sublevar-se contra el govern democràticament escollit a les urnes, no van donar mai el conflicte per finalitzat. Van dividir la població entre vencedors i vençuts; i van continuar capturant, empresonant, torturant i executant tota possibilitat d'oposició al nou règim.

I no només es tractava d'aniquilar als dissidents, sinó també d'impossibilitar la supervivència de la seva descendència. Deixant vídues sense recursos per a mantenir els seus fills i orfes abandonats, o reclosos en institucions que es van esmerçar a castigar-los pels seus orígens i esborrar-los els seus records.

És per això que, tal com últimament ve a reivindicar-se, els descendents d'aquells republicans als que no van poder assassinar, les generacions que no hauríem hagut de néixer, tenim el deure de fer palès la veritat i donar a conèixer tots aquells fets que es van amagar sota terra durant 40 anys i que, en 40 anys més, cap govern de l'Estat Espanyol no ha tingut temps ni ganes de desenterrar. Hem de recordar aquests fets per fer justícia als seus malhaurats protagonistes.

L'alcalde Boada va posar-se, com molts altres defensors de la República, al servei de la ciutadania amb la finalitat d'aconseguir un món millor, una societat més igualitària i va ser castigat, per gosar-ne, amb la pena capital. La seva família, com tantes altres, va callar per por a les represàlies, els fills no van saber gairebé que havia fet el pare i els néts han hagut de cercar les respostes fora de l'àmbit familiar.

Les restes de Celestí Boada, alcalde de Gramenet del Besòs, van ser dipositades al Fossar de la Pedrera, a Montjuïc. El seu nom no consta al lloc on hauria de ser-hi a les columnes de l'entrada, i tampoc no hi ha cap placa commemorativa enmig del fossar que recordi que allà hi ha les despulles de qui va ser el nostre alcalde, assassinat per haver fet servei al seu poble. Val a dir que sí que hi consta, però, al Camp de la Bota.

Volem agrair a la Montserrat Boada el seu testimoni, on ens mostra que la crueltat del franquisme no només li va prendre el pare, sinó que també la va obligar a viure la seva infantesa sense gairebé contacte ni amb la mare, ni amb els germans.

I als nostres governants, els hem de demanar que emprein tots els recursos que tenen al seu abast per fer justícia i per ajudar-nos a recordar, perquè, com bé ens canta en Raimon, si perdem la memòria, els orígens, perdem també la identitat.

Núria Hoyo

ÍNDEX

1.- Represaliats: el terror

1.1.- Les presons

1.1.1.- Presó de les Corts

1.2.- Camps de concentració

1.2.1.- Localització del camps

1.2.2.- Treballs forçats

1.3.- Els judicis sumaríssims

1.3.1.-Els càrrecs i les sentències

1.4.- La mort

1.4.1.- El Camp de la Bota

1.4.2.- Els fossars

1.4.3.- Relaciona

1.5 - L'exili

1.5.1.- La retirada

2.- Els familiars

2.1- La manca de recursos

2.1.1.- *Ley de Responsabilidades políticas*

2.1.2.- Els diners republicans

2.2.- Els internats

2.2.1.- Els internats de la por

2.3.- La dona

2.3.1.- La doble victimització

3.- El Silenci

3.1.- Silenci personal

3.2.- Silenci institucional

4.- La Memòria Democràtica

4.1.- Dret a la veritat històrica

1.- ELS REPRESALIATS: EL TERROR

1.1.- LES PRESONS

Llegeix el testimoni de **Soledad Real** i de la **Isabel Vicente Garcia**, internes de la presó de Les Corts en acabar la Guerra Civil.

“Las Corts había sido anteriormente un colegio para unas trescientas niñas, como mucho, y llegaron a estar cinco mil mujeres. Cuando nosotras llegamos éramos unas pocas menos, pero aún se dormía en los patios, se dormía en las escaleras, se dormía en los váteres. A mí el sitio que me correspondió para dormir fue debajo de los fregaderos, donde se lavaban los platos, y por la noche tenía que esperar hasta las doce, hasta que acaban de fregar, y por la mañana me tenía que levantar a las cuatro, porque había tan pocos lavabos que ya la gente se levantaba a esa hora para poder lavarse. La cárcel estaba tan abarrotada de gente que por la noche, cuando se deslizaban los petates, no podías pasar por ningún sitio, Me acuerdo de una que dormía en el váter con la puerta abierta y la cabeza apoyada sobre el borde de la taza, y nosotras íbamos a hacer pipí y poníamos una pierna para allá y otra para el otro lado, y ella decía: coña, tener puntería, porque tenía la cabeza en el mismo borde. Nos tocaban para dormir, pues, en aquellos tiempos, dos losetas y media, es decir, cincuenta centímetros, y estábamos tan apelmazadas que a veces decía alguien en medio de la noche: por favor chicas, volvámonos, que no puedo más, que tengo muchos dolores. Y tú oías a alguien que dirigía la orquesta y decía: a la una, las doooooos, a las tres, y bumm, dábamos la vuelta todas. Pero es que al volvernos siempre había alguna que se quedaba sin sitio, que se quedaba encima de las otras, y empezaba: dadme mi sitio, y había que reducirse otra vez, y había que quedarse de lado. La cárcel no daba más que las dos o tres losetas. Los colchones o jergones los mandaban las familias. Recuerdo que Isabel [Imbert] tenía un colchón de 60 centímetros en el que dormíamos las dos, pero era ya un colchón que había tenido su padre en la cárcel y era muy delgado. Durante la noche los piojos y las chinches te corrían por la cara, sobre todo las chinches, que estaban carcomidas las colañas de madera y yo recuerdo que mientras dormíamos nos caían a manadas. De vez en cuando, durante el día, sacudíamos las colañas y hacíamos una matanza de chinches, con una pestaza que asustaba. Y lo único 3 posible era mucha limpieza, mucha ducha. Y como no nos daban jabón, lo que hacíamos era revender el chusco de pan para comprarnos jabón”

Soledad Real “Vivencia de Las Corts, 1941”.entrevista feta per Fernando Hernández Holgado. [Memòria de Les Corts](#)

El règim interior era portat per monges, i l'administració per funcionàries. L'alimentació era infame, un “café amb llet” (una tassa d'aigua bruta, més ben dit) pel matí, un panet de pa negre, ranxo per a dinar i sopar (potatges amb faves, patates, alguns trossos de cansalada rànica de tant en tant, llenties amb els seus respectius cucs i pedres) i res més. Si tenies diners i volies quelcom, a l'economat de les monges, hi havia de tot. L'aigua estava racionada, era tan escassa que no tots els dies podíem rentar-nos. Es formaven grans cues per rentar els plats sovint el mateix utilitzat per dinar, sense possibilitat de rentarlo, servia per al sopar. Tenint en compte que allò havia estat un pensionat hi havia instal·lades dutxes, però solament en funcionaven dos, i per aconseguir dutxar-se, s'organitzaven batalles descomunals quedant-nos la majoria de vegades ensabonades i sense aigua. Organitzàvem torns i ens donàvem per contents si ens tocava una vegada per setmana o per mes. Dones i més dones arribaven gairebé diàriament procedents de les províncies espanyoles, a les dues o les tres de la matinada, anàvem de pas cap a altres presons, havíem d'aixecar-nos i fer-los lloc en

els nostres reduïts espais de terra. Venien afamades i destrossades pels mals tractes i sofriments, però la pèrdua d'éssers estimats (homes, fills, germans). Ajudàvem en les coses que podíem sobretot moralment, ja que moltes d'aquelles dones no tenien cap ideal polític i estaven desmoralitzades. Altres, ens donaven ànims a nosaltres dient-nos no us preocupeu, això durará poc”

Isabel Vicente Garcia. Entrevista feta per Tomasa Cuevas. gener de 1978 (AHCB-Fons Orals) [Memòria de Les Corts](#)

- Amb aquestes dades, segur que ets capaç de fer una descripció de les condicions de vida dins de la presó.

1.2.- CAMPS DE CONCENTRACIÓ

1.2.1. Durant el període que abarca des de l'any 1937 fins al 1947, l'Estat Espanyol en va tenir més de 300 Camps de Concentració franquistes, a Catalunya també se'n van ubicar . Es van constituir 139 Batallons de Treballadors de més de 90.000 homes, dels quals 20 van destinar-se a Catalunya amb uns efectius de gairebé 13.600 homes.

Fes una recerca a internet sobre camps de concentració franquistes i resol les qüestions:

- Escriu els noms del camps franquistes en aquest mapa de Catalunya.
- Saps què signifiquen les sigles BT en aquest context? Digueu quina era la seva funció.

1.2.2- El franquisme utilitza presoners com a treballadors forçats:

“Tres razones fundamentales existen para firmarnos en la necesidad de que la mano de obra de los prisioneros de guerra debe ser utilizada en la reconstrucción de los pueblos destruidos por las hordas rojas”:

- 1. El principio lógico y justo de que reconstruyan con su esfuerzo aquellos que destruyeron o ayudaron a destruir con su odio y cobardía;**
- 2. La economía que para la Hacienda pública significa la baratura de la mano de obra de prisioneros;**
- 3. La necesidad imperiosa de que los prisioneros no sean unos parásitos del Estado, cumpliendo a la vez el deseo del Caudillo que les ha concedido el derecho al trabajo que dignifica.»**

FONT (AGMA, CGG, R 128, A 1, L 57, Cp 51, «Sobre la utilización de la mano de obra de los prisioneros en la reconstrucción de las Regiones Devastadas», 13/07/1938.)

- a) Defineix els conceptes que apareixen al text:
 - i) *“las hordas rojas”*
 - ii) *“parásito del Estado”*
- b) Investiga quina durada va tenir la jornada laboral a partir de 1938. Creus que era una jornada digna?
- c) Explica per què es fa servir l'expressió : *El treball dignifica*.

1.3 ELS JUDICIS SUMARÍSSIMS

P. d. m. l. o.

ERJERCITO ESPAÑOL = 5 16

= AUDITORIA DE GUERRA DE LA 2ª REGION MILITAR ORGANICA =

12511 *545* *12*

PLAZA DE ORCERA

detenido en la Prisión de Sigüenza

PROCEDIMIENTO SUMARISIMO DE URGENCIA N.º 43716

Procesado

N.º 4 *EXAMEN DE PENAS-JAEN*
Revisado n.º 10.99

En Prisión Preventiva del Partido desde el día 10 de Octubre de 1.939

POR EL DELITO DE REBELION

JUEZ INSTRUCTOR
Alferez H.º Cuerpo Jurídico Militar

SECRETARIO
Felangida

Logo 94

CONSEJO DE GUERRA PERMANENTE DE J A E N

lp. 94
N.º 3783

15

AUTO-RESUMEN

En Orma a diez y siete de Octubre
de mil novecientos treinta y cinco

RESULTANDO: Que se inició el presente procedimiento Sumarísimo de Urgencia en virtud de Orden de Proceder del Jefe Servicios Justicia contra _____ y de las diligencias practicadas aparece que al _____ folios _____ se acredita que el citado procesado es individuo de ideal marcadamente extremista con anterioridad al Glorioso Alzamiento Nacional, ocupando el cargo de Vocal y Presidente de la Casa del Pueblo, así como fue Concejal del Ayuntamiento y encargado de la Comisión de Abastos. Que integró el Frente Popular de Benatze, y durante su actuación se llevaron a cabo en aquella Villa, hechos delictivos como registrar sequeos, y la incautación de la Fábrica de _____ sita en la Fuente del Barral.

CONSIDERANDO: Que acreditados los hechos fundamentales que sirvieron de base al resultado del Auto de Procesamiento y que aquellos se encuentran sancionados en el Bando de declaración del Estado de Guerra procede ratificar aquél y practicadas las diligencias necesarias para el esclarecimiento de los hechos imputados, es pertinente dar por terminado el procedimiento y elevarlo a la Superioridad de conformidad a lo dispuesto en el Decreto 55.

Vistos los artículos pertinentes de los Decretos 55 y 191 S. S. dijo: Se declara concluso el presente procedimiento Sumarísimo de Urgencia seguido contra _____ lez cuyo procedimiento se ratifica; elévese lo actuado a la Superioridad para la resolución que estime de justicia.

Lo mandó y firmó en Orcaera Sr. D. _____

Juez Militar _____ e Instructor de esta Causa; de todo lo cual yo, el Secretario, Doy fe.

El Juez, _____ El Secretario, _____

15

AUDITORIA DE GUERRA
DEL
EJERCITO DE OPERACIONES
DEL SUR

CORDOBA a 16 de ABRIL de 1930 Año Triunfal.

Examinada la Sentencia recaída en la presente causa, que condena al procesado _____ como autor de un delito de Auxilio a la Rebelión comprendido en el párrafo 1º del artículo 240 del Código de Justicia Militar con la concurrencia de circunstancias, a la pena de VIENTE AÑOS DE RECLUSIÓN TEMPORAL - con las accesorias de inhabilitación absoluta durante el tiempo de la condena y al pago de las responsabilidades civiles que en su día se determinaran por el Tribunal competente y.

CONSIDERANDO que el procedimiento aparece tramitado con arreglo a Derecho sin que en él se adviertan defectos ni omisiones que afecten a su validez, que la prueba ha sido acreditada con un criterio racional, que asimismo acertada la calificación legal de los hechos, y para la fijación de la pena el Consejo de Guerra se ha mantenido dentro de los límites a que le autoriza el Artículo 172 del Código de Justicia Militar que regula el arbitrio judicial.

VISTOS los Artículos 28 y 63 del Código de Justicia Militar y Decretos 55 y 191 del Gobierno del Estado

ACUERDO aprobar la anterior sentencia que declaro firme y ejecutoria contra _____ como autor de un delito de Auxilio a la Rebelión comprendido en el párrafo 1º del artículo 240 de citado Código, y pasen los autos al Instructor para notificación ejecución y deducción de testimonios prevenidos en el artículo 28 del Exprimado Cuerpo Legal con destino al Consejo Supremo de Justicia Militar y al Tribunal Regional de Responsabilidades Políticas correspondiente y una vez cumplido lo ordenado, archívense los autos a esta Auditoria para su archivo.

- Cerca la definició de **rebel·lió militar**.
- Quins fets son, segons aquesta sentència, constitutius de delictes? És a dir, quins son els fets que es presenten per justificar que la persona jutjada havia comès o era culpable d'un delictes?
- Els fets exposats, corresponen a un delictes militar o, en tot cas, és una qüestió civil?
- Quin tipus de tribunal hauria de jutjar aquesta mena de fets (militar, civil o penal)?
- L'article 8 de la Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH) diu que "tota persona té dret a un recurs efectiu prop dels tribunals nacionals competents que l'empari contra actes que violen els seus drets fonamentals reconeguts per la constitució o per la llei." Com creus que podria la societat actual restituir les persones que van ésser jutjades per tribunals no democràtics i sense les garanties legals de tenir un judici just?

1.4.- LA MORT

Hi ha escenaris molt propers a Santa Coloma de Gramenet relacionats amb les morts del franquisme.

1.4.1.- **El Camp de la Bota.** Fes una recerca i digues on estava ubicat. Quantes persones van ser afusellades aquí durant el franquisme? Troba fotografies del memorial actual, quin ús té actualment aquest espai? Creus que fa justícia a les víctimes del franquisme executades allà?

1.4.2. - **Els fossars.**- Les restes de Celestí Boada van ser inhumades al fossar de la Pedrera, al cementiri de Montjuïc.

FONT: Suñol Sabat, David. *Cementiri de Montjuïc, fossar de la pedrera.*

- Saps per què hi ha tants afusellats, represaliats del franquisme, enterrats a fosses comunes?
- Hi ha fosses comunes que no són a l'interior dels cementiris, sinó just a la part exterior (extramurs). Sabries dir quina és la raó?

- c) Molts represaliats no són a prop de cementiris, de fet, de molts d'ells no se sap ni on paren les seves restes. Aquestes restes són a fosses comunes, repartides pel territori que encara no s'han trobat o que, tot i saber on es localitzen, encara no s'han excavat. Podries situar-ne algunes d'aquestes fosses al mapa de Catalunya que t'adjuntem?

1.4.3.- RELACIONA

Aquestes tres imatges corresponen a 3 espais de memòria de la ciutat de Barcelona relacionats entre si.

FONT: Fotografies sota llicència de Creative Commons.

- Podries dir a quins espais corresponen cadascuna d'aquestes imatges?
- Argumenta quina va ser la relació entre els tres espais.

A large, empty, light blue rounded rectangle with a black border, intended for the student's response to the questions.

1.5.- L'exili va ser el destí d'una gran part de defensors de la República a les acaballes de la guerra, que van marxar per no acabar en una presó, camp de concentració franquista o pitjor encara, mort.

1.5.1.- En Celestí Boada, va coincidir a Girona amb José Berruezo, aquest el va aconsellar de marxar cap a l'exili, però en Boada no va voler, va decidir quedar-se amb la família.

- a) Saps què tenien en comú aquestes dues persones?
- b) En Celestí Boada no va marxar, saps si ho va fer en José Berruezo?
- c) Cerca informació sobre **LA RETIRADA**, què va ser, quant va durar, per on es va produir,... ?

- d) Marca en el mapa que t'adjuntem, en vermell, el recorregut que en van fer Lluís Companys, José Antonio Aguirre i Manuel Azaña des dels seus llocs d'origen fins el seu destí com a exiliats. Marca amb verd el que en va fer José Berruezo.

- Van tornar al seu lloc d'origen?

1.5.2.- Amadeu Garcia Bamala és el protagonista, juntament amb la seva família, d'una fotografia de La Retirada que va fer la volta al món.

- Busca la fotografia a la xarxa i afegeix-la a l'espai per a les respostes.
- Busca informació sobre la seva història: D'on venien? Què els va passar? On anaven? Qui és l'home que dona la mà a Amadeu? Quins familiars l'acompanyen?
- Durant la transició es va parlar d'OBLIT I PERDÓ, creus que persones que han viscut històries com la de l'Amadeu, han estat capaces d'oblidar? I de perdonar? Com i/o per què?

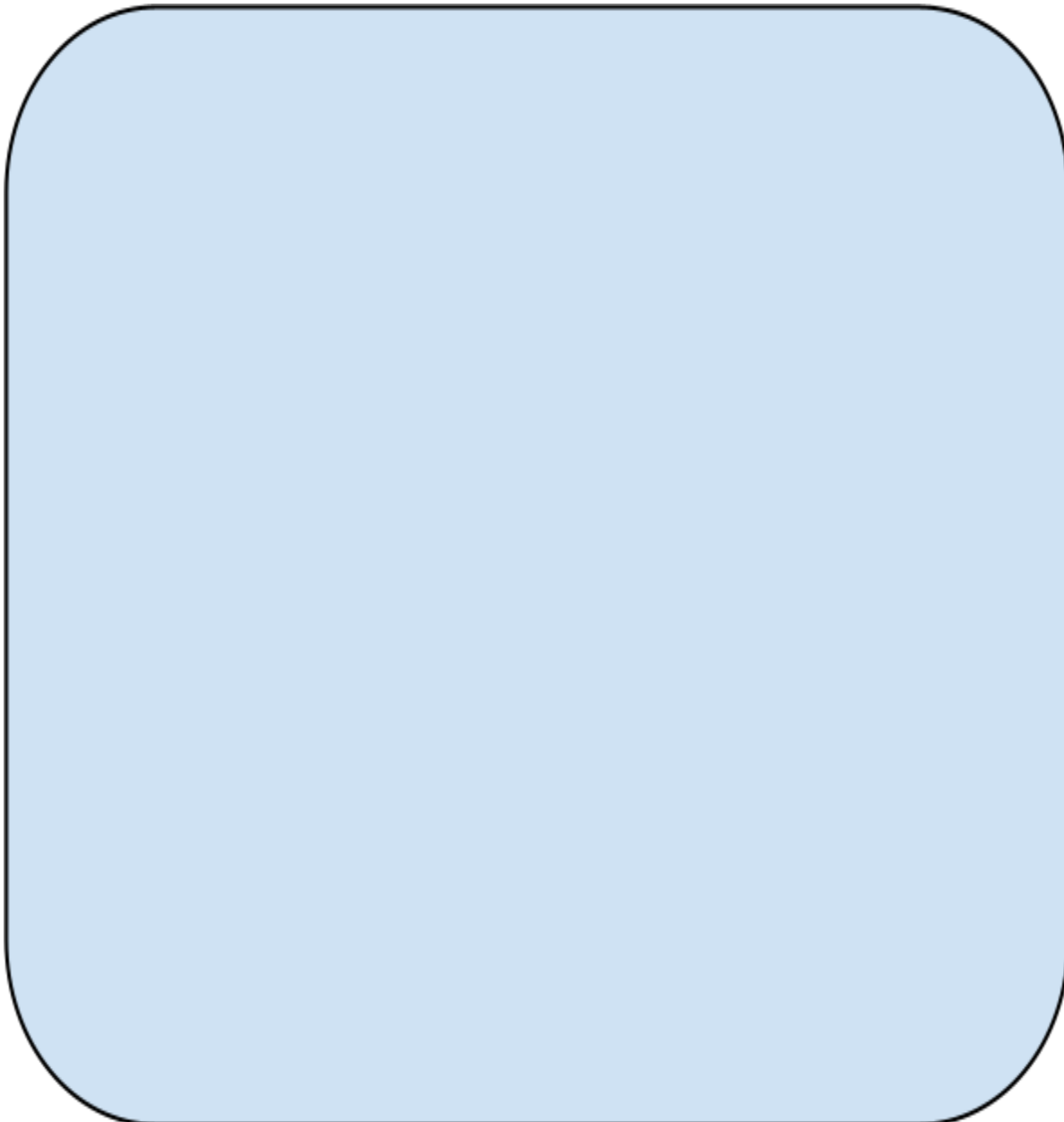
2.- ELS FAMILIARS:

2.1.- LA MANCA DE RECURSOS

2.1.1.- La [Ley de responsabilidades políticas](#) de 13 de febrer de 1939 va legalitzar el fet que, quan algú era empresonat perdés, a més, les seves propietats que moltes vegades passaven a mans dels seus delators.

La dona d'en Celestí Boada va quedar vídua amb 5 fills. A ells no els van prendre les terres, perquè no en tenien en propietat; ni la casa, perquè no era seva; però tampoc no els va quedar cap mitjà per guanyar-se la vida.

- Sabries dir quins eren els fets, considerats delictius en aquesta llei, que permetien aquesta expropiació de béns?

2.1.2.- Els diners republicans va ser una altra font d'ingressos provinent de l'espoli que va afavorir el govern franquista. El govern republicà, havia emès paper moneda durant la guerra per a poder mantenir viva l'economia de la zona republicana. Aquests diners van ser confiscats i cremats per un decret franquista de desembre de 1938.

- Tenies coneixement de l'existència d'aquests bitllets de Gramenet del Besòs?
- Busca informació sobre la quantitat de diners republicans que van ser cremats pel règim franquista.
- Si els bitllets van ser cremats, com es pot dir que el govern franquista se'n va aprofitar?

2.2.- ELS INTERNATS

2.2.1. Els internats de la por: Alguns dels nens que van passar pels internats en acabar la guerra, fills de republicans i republicanes morts o empresonats, ens han deixat els seus testimonis. Llegeix aquests fragments sobre el tracte que es rebia als internats, tant de nens com de nenes, i raona per què creus que rebien aquest tracte.

San Fernando era un campo de concentración mal llamado colegio. Lo primero que hicieron, aunque suene mal decirlo, fue desinfectarnos. y bueno, pues nos incluyeron ya en la rutina del colegio: cada vez que fuéramos al comedor teníamos que rezar antes y después de las comidas; luego formábamos delante de las aulas, cantábamos el "cara al sol" con el brazo en alto, bien formados, en fila como de militar. Posteriormente entrábamos cada uno en nuestra clase y lo clásico: "la letra con sangre entra". Entrábamos a clase agarrotados por el miedo. Si te mandaban salir a la pizarra te enterabas cuando te habías equivocado o lo habías hecho mal cuando te habían empotrado la nariz contra la pizarra y el suelo estaba sangrando toda la... ese era el terror que teníamos.

Había uno, Porfidio Castro, que era sádico por naturaleza. Era el mal personificado en una persona con sotana. Porque eran tantas las ganas que tenía de llegar a la sacristía, sacarse todos los hábitos, arremangarse y meterse por dentro la iglesia a sacudir castañas, que yo creo que nunca podía dormir tranquilo si no había repartido por el orden de más de 100 ostias.. acompañadas con sus correspondientes palizas(...)

A mi me robaron la infancia y me robaron mi adolescencia, yo salí con 16 años y yo no había tenido trato con una mujer, no había entrado en un bar, (...) no había estado en la calle, había estado ocho años, desde los 8 a los 16 encerrado en un sitio precintado.

Testimoni de Cándido Canales. *Els internats de la por*. Montse Armengou i Ricard Belis. Sense Ficció, TV3. 2015

Y tenía que estar lavando de la mañana a la noche, y lavábamos con saponina, la saponina es sosa, yo llevaba ya mucho tiempo lavando en los lavaderos, las manos me dolían mucho, veía las estrellas, todas llenas de agujeros con sangre y pus. Y decía:

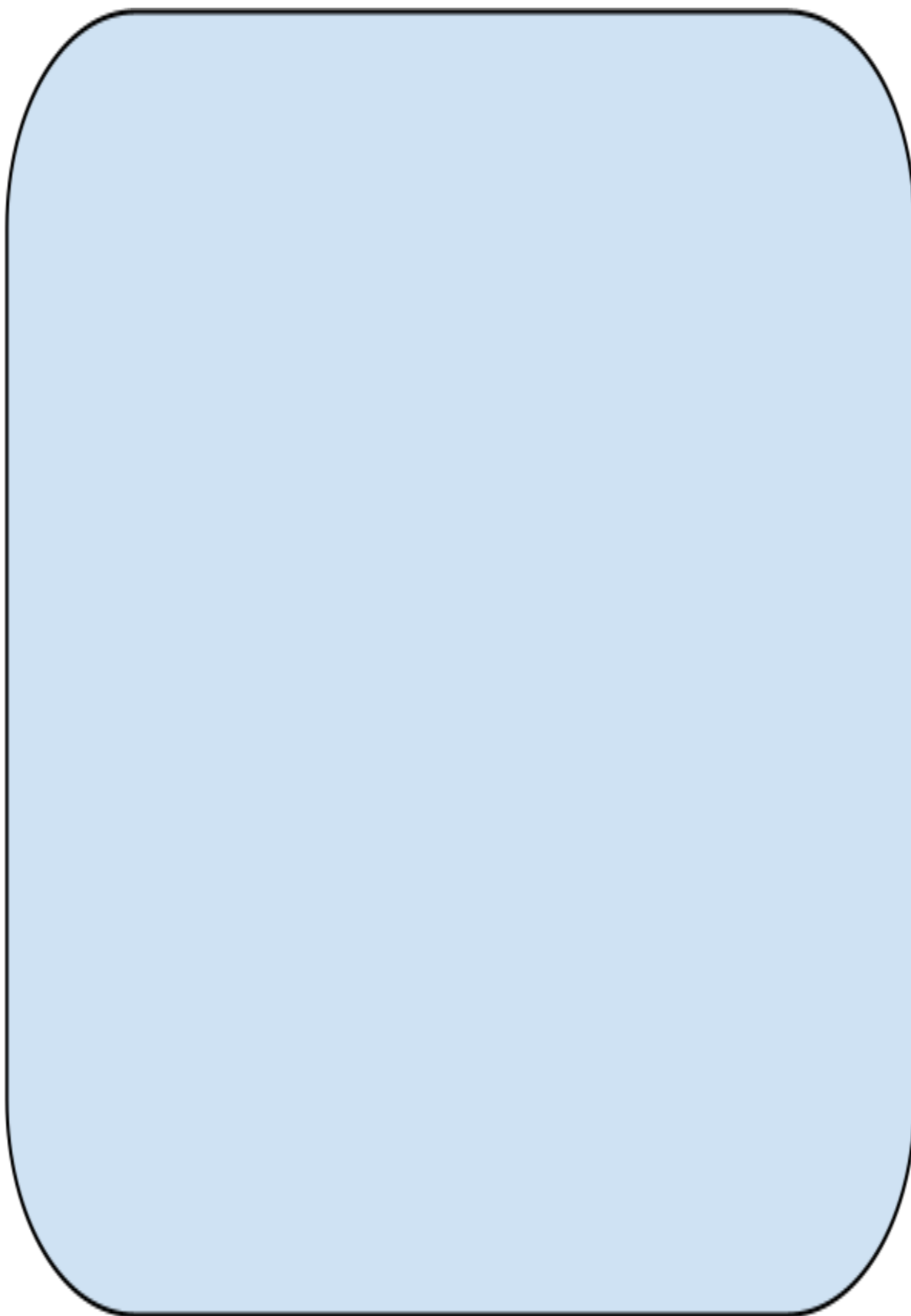
-¡Me duelen las manos, no puedo más!

-¡Ofrézcaselo a San José por los pecadores! ¡Más sufrió nuestro señor Jesucristo en la cruz, y nunca se quejó!...

¡Era todo el día, todo el día! y no podías decir nada... ¿Qué éramos en el colegio? Esclavas, éramos esclavas! Y no lo puedo olvidar. Es que no es el contarlo, es el vivirlo! Y yo lo viví.

Testimoni d'Isabel Perales. *Els internats de la por*. Montse Armengou i Ricard Belis. Sense Ficció, TV3. 2015

- Quin mal havien comès aquests nens per a rebre un tracte com aquest?
- Creus que és justificable? Des de quin punt de vista es justificaren accions com aquestes i per què?
- Malgrat aquests testimonis, la Montserrat diu que el seu record sobre l'internat és bo. Quina creus que pot ser la raó?

2.3.- LA DONA

2.3.1.- La doble victimització

Quan van detenir en Celestí Boada, la seva dona va quedar sense cap recurs econòmic amb el que mantenir els seus cinc fills. La família es va haver de repartir entre diferents institucions. Ella i la seva filla gran van haver d'acceptar treballar en una d'aquestes institucions tenint cura de nens tuberculosos on posaven en risc la seva vida a diari. Altres dones van ser empresonades pel sols fet de ser dones, mares, filles o germanes de defensors de la república.

Cerca a internet els testimonis de Maria Villanueva i de la Carme Riera (*"Els nens perduts del franquisme"* diversos fragments) i escolta les seves històries.

- Per quin delicte van ser empresonades?

La Declaració Universal dels Drets Humans de 1948 diu:

Article 5 *Ningú no serà sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.*

- Havent escoltat aquests testimonis, reflexiona si creus que era necessari un document on es reconeguessin els drets que assenyala aquest article. Després poseu en comú les vostres reflexions.

3.- EL SILENCI

3.1.- Hi ha diferents varietats de silenci, hi ha un silenci imposat pel règim franquista i un altre **silenci més personal**, del qual en parla la filla d'en Boada, la Montserrat, ella diu a l'entrevista que a casa seva no es parlava mai del pare ni de tot allò que havia succeït.

- Perquè penses que la família actuava així?
- A la teva família també s'ha guardat silenci sobre temes del passat? Saps per què?
- Pregunta als pares/avis/tiets, si han viscut cap conflicte com la Guerra Civil Espanyola i si les generacions posteriors n'han tingut informació per transmissió familiar.
- Què creus que podríem fer, com a societat, per a rescatar aquesta memòria històrica que se'ns esborra?

3.2.- Fes una recerca a internet sobre **com imposava el règim franquista el silenci** i cita algun documental, pel·lícula i/o llibre que en parli. En podeu fer un recull per a la classe i per a què els companys d'altres cursos puguin aprofitar-ne la informació.

FITXA DOCUMENT AUDIOVISUAL

Títol:			
Tipus:(film, documentat,..)	Direcció:	Temàtica:	Any d'edició: Producció:
Protagonistes:			
Argument:			

FITXA PUBLICACIONS

Títol:			
Tipus:(llibre, revista, article,,..)	Direcció:	Temàtica:	Any d'edició: Editorial:
Protagonistes:			
Argument:			

4. MEMÒRIA DEMOCRÀTICA.

4.1.- Dret a la veritat històrica. La Llei 20/2022 de 19 d'octubre, de Memòria Democràtica que ha estat aprovada recentment ens parla en el seu preàmbul d'un informe de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa, adoptat a París el 17 de març de 2006:

..." Les violacions dels drets humans durant la Guerra i la duríssima repressió de la postguerra i la dictadura franquista van ser condemnades a l'informe de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa, adoptat a París el 17 de març de 2006. Els fets descrits pel Consell d'Europa assenyalen que durant la Guerra d'Espanya es van cometre gravíssims crims i que durant la dictadura franquista posterior es va establir un sistema polític autoritari que va reprimir massivament tot indicatiu d'oposició política de manera sistemàtica i generalitzada. Com indica aquest informe del Consell d'Europa, a Espanya es van produir de manera sistemàtica desaparicions forçades, execucions extrajudicials, detencions arbitràries, polítiques de camps de concentració, treballs forçats, tortures, violacions i fins i tot segrest massiu de nadons sota una política d'inspiració eugenèsica. La ciutadania té actualment el dret inalienable al coneixement de la veritat històrica sobre el procés de violència i terror imposat pel règim franquista, així com sobre els valors i els actes de resistència democràtica que van dur a terme els qui van caure víctimes de la seva repressió."...

FONT: Llei de Memòria Democràtica (Llei 20/22 de 19 d'octubre)

Tot i que el Consell d'Europa diu que la ciutadania espanyola té dret a conèixer la veritat històrica sobre el règim franquista, hi ha ciutadans que es consideren afectats per la repressió franquista que han posat una querella fora del territori de l'Estat espanyol i europeu: han anat a Argentina a posar-la.

Busca informació sobre la querella d'Argentina:

- Qui reclama?
- Què es reclama?
- Per què han anat a reclamar a l'Argentina?
- Busqueu notícies que en facin referència i comenteu-les a classe.

MEMÒRIA HISTÒRICA	CELESTÍ BOADA Entrevista a Montserrat Boada	Núria Hoyo i Ester Page 2022
CIÈNCIES SOCIALS: COMPETÈNCIES I ODS		
Competències Clau 1.1.1.- Presó de les Corts : CCL, CC 1.2.1.- Localització del camps: : CCL, CD, CC 1.2.2.- Treballs forçats: CCL, CD, CC 1.3.- Els judicis sumaríssims: CCL, CPSAA, CC 1.4.1.- El camp de la bóta: CCL, CD, CC 1.4.2.- Els fossars: CCL, CC 1.4.3.- Relaciona: CCL, CPSAA, CC 1.5.1.- La retirada: CCL, CD, CC 1.5.2.- L'Amadeu: CCL, CD, CPSAA, CC 2.1.1.- <i>Ley de Responsabilidades políticas</i> : CCL, CC 2.1.2.- Els diners republicans: CCL, CD, CC 2.2.1.- Els internats de la por: CCL, CPSAA, CC 2.3.1.- La doble victimització: CCL, CC 3.1.- Silenci personal: CCL, CC 3.2.- Silenci institucional: CCL, CC 4.1.- Dret a la veritat històrica: CCL, CC	Competències Transversals 1.1.1.- Presó de les Corts : CC 1.2.1.- Localització del camps: CC 1.2.2.- Treballs forçats: CC 1.3.- Els judicis sumaríssims: CC, CPSAA 1.4.1.- El camp de la bóta: CC 1.4.2.- Els fossars: CC 1.4.3.- Relaciona: CC, CPSAA 1.5.1.- La retirada: CC 1.5.2.- L'Amadeu: CC, CPSAA 2.1.1.- <i>Ley de Responsabilidades políticas</i> : CC 2.1.2.- Els diners republicans: CC 2.2.1.- Els internats de la por: CC, CPSAA 2.3.1.- La doble victimització: CC 3.1.- Silenci personal: CC 3.2.- Silenci institucional: CC 4.1.- Dret a la veritat històrica: CC	
Competències específiques 1.1.1.- Presó de les Corts : CE2, CE3, CE8, CB7 1.2.1.- Localització del camps: CB1, CB5 1.2.2.- Treballs forçats: CB1, CB5 1.3.- Els judicis sumaríssims: CB2, CB5, CB6, CB9 1.4.1.- El camp de la bóta: CB5 1.4.2.- Els fossars: CB5 1.4.3.- Relaciona: CB1, CB5 1.5.1.- La retirada: CB5 1.5.2.- L'Amadeu: CB5 2.1.1.- <i>Ley de Responsabilidades políticas</i> : CB1, CB3 2.1.2.- Els diners republicans: CB1, CB3 2.2.1.- Els internats de la por: CB1, CB2, CB6 2.3.1.- La doble victimització: CB8 3.1.- Silenci personal: CB3, CB5, CB6, CB9 3.2.- Silenci institucional: CB1, CB5, CB6 4.1.- Dret a la veritat històrica: CB2, CB5	Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) 1.1.1.- Presó de les Corts : ODS 5, ODS 16 1.2.1.- Localització del camps: ODS 16 1.2.2.- Treballs forçats: ODS 16 1.3.- Els judicis sumaríssims: ODS 16 1.4.1.- El camp de la bóta: ODS 16 1.4.2.- Els fossars: ODS 16 1.4.3.- Relaciona: ODS 16 1.5.1.- La retirada: ODS 16 1.5.2.- L'Amadeu: ODS 16 2.1.1.- <i>Ley de Responsabilidades políticas</i> : ODS 16 2.1.2.- Els diners republicans: ODS 16 2.2.1.- Els internats de la por: ODS 16 2.3.1.- La doble victimització: ODS 5, ODS 16 3.1.- Silenci personal: ODS 16 3.2.- Silenci institucional: ODS 16 4.1.- Dret a la veritat històrica: ODS 16	

MEMÒRIA HISTÒRICA	CELESTÍ BOADA Entrevista a Montserrat Boada	Núria Hoyo i Ester Page 2022
CIÈNCIES SOCIALS: SABERS		
Reptes del món actual: • Tècniques i mètodes de recerca • Societat de la informació i cultura mediàtica. • Desigualtats i justícia social. • Equitat de gènere.		
Societats i territoris: • Recerca en les ciències socials. • Fiabilitat de les fonts • consciència històrica • La construcció de les democràcies • Conflictes i violències al món actual • Catalunya i Espanya a l'època contemporània • Perspectiva de gènere • Normes i lleis per garantir els drets individuals i col·lectius • La memòria democràtica		
Compromís cívica local i global: • Dignitat humana i drets universals. • Ciutadania i compromís cívica.		

Aquestes graelles són orientatives i entenem, com diu el nou Currículum, que el professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar els criteris d'avaluació de les activitats d'acord amb les circumstàncies del seu grup classe.

RECURSOS PER AL PROFESSORAT

1.- ELS REPRESALIATS

1.1.- LES PRESONS

<https://presodelescorts.org/es/pagines/las-voces>

1.2.-CAMPS DE CONCENTRACIÓ

https://www.ara.cat/cultura/camps-concentraccio-franco-catalunya-aixi-aixi-s-hi-castigava_1_4284632.html

https://www.granollers.cat/sites/default/files/usuarios/u125/els_camps_de_concentraccio.pdf

1.4.- LA MORT

1.4.1.- El Camp de la Bota

<https://ajuntament.barcelona.cat/memoriademocratica/ca/noticia/memoria-al-camp-de-la-bota-per-les-persones-afusellades-pel-franquisme/>

1.4.2.- Els fossars

<https://fossesirepressio.cat/>

1.5 l'Exili

1.5.1.- La Retirada

https://es.wikipedia.org/wiki/Jos%C3%A9_Berruezo_Silvente

https://ca.wikipedia.org/wiki/Celest%C3%AD_Boada_i_Salvador

<https://www.topobiografies.cat/>

https://es.wikipedia.org/wiki/Jos%C3%A9_Antonio_Aguirre#El_exilio

1.5.2.- Amadeu

https://www.elnacional.cat/es/cultura/nino-simbolica-conmovedora-foto-exilio-1939_444648_102.html

https://vimeo.com/26336573?embedded=true&source=video_title&owner=1009030

https://www.elplural.com/sociedad/muere-nino-cojo-mitica-dramatica-foto-icone-exilio-republicano-1939_229217102

<http://www.buscameenelciclodelavida.com/2012/01/la-vida-en-una-fotografia.html>

2.- ELS FAMILIARS

2.1.- La Manca de recursos

2.1.1.- Llei de responsabilitats polítiques

<https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE/1939/044/A00824-00847.pdf>

2.1.2.- Diners republicans

https://www.elconfidencial.com/cultura/2017-06-29/dinero-rojo-franco-republica-guerra-civil_1406693/

2.2 Els internats

2.2.1.-Els internats de la por

<https://www.youtube.com/watch?v=xDB0AYjM8O0>

2.3.- LA DONA

2.3.1.- La doble victimització

http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/119605/1/TFG_%C3%81lvarez%20Ram%C3%ADrez%2C%20Eva.pdf
<https://beteve.cat/va-passar-aqui/va-passar-aqui-presos-de-dones/>
<https://www.naciodigital.cat/noticia/174913/franquisme-presos-fisica-ideologica-dones>
<https://youtu.be/zA3M-k-ckis>

3.- EL SILENCI

3.2.- Suggestiments:

<https://thesilenceofothers.com/castellano>

4.- MEMÒRIA DEMOCRÀTICA

4.2.- Dret a la veritat històrica

<https://memoriahistorica.org.es/querella-argentina/>
<https://ciutatsdretshumans.cat/es/defensoresas/felipe-moreno/>
<https://www.ceagua.org/querella-argentina-2/>